НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СВИНАРСТВА ТА АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Директор Інституту
свинарства і АПВ НААН

Олександр ЦЕРЕНЮК
1 вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий

Спеціальність – Н2 «Тваринництво»

Галузь знань – Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина»

Освітній ступінь – доктор філософії

Полтава -2025

Робоча програма з дисципліни «Методика досліджень та організація підготовки дисертаційної роботи» для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії спеціальності Н2 «Тваринництво».

Галузь знань – Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина».

« 26 » серпня 2025 р. 11 с.

Розробник: кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник Андрій ОНИЩЕНКО

Рецензенти:

Войтенко С.Л. – доктор сільськогосподарських наук, професор, провідний науковий співробітник.

Іванов В.О. – доктор сільськогосподарських наук, професор, в.о. завідувача лабораторії.

Схвалено Вченою радою Інституту свинарства і АПВ НААН

Протокол № 11 від 1вересня 2025 року.

Онищенко А.О., 2025

1.Опис навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, що становить 4 кредитів ECTS.

Характеристика навчальної дисципліни	
Загальна кількість годин -	120
Кількість кредитів -	4
Місце в індивідуальному навчальному плані аспіранта	Цикл спеціальної (фахової) підготовки
Рік навчання	1-й
Семестр	2-й
Лекції (годин)	20
Практичні (годин)	20
Самостійна робота (годин)	80
Вид підсумкового контролю	Залік

2. Заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни - теоретична і практична підготовка здобувачів вищої освіти доктор філософії з методики досліджень у тваринництві, вибору теми, наукових методів і методик, використання методології наукових досліджень для проведення експериментів, оцінювання і узагальнення результатів власних наукових досліджень, формування структури дисертаційної роботи, участі у наукових дискусіях, міжнародному співробітництві, публікаціях результатів досліджень, патентуванні способів й моделей.

Завданням навчальної дисципліни є надання аспірантам здатності використовувати професійні знання й уміння в галузі аграрних наук і продовольства, мати дослідницькі навички, достатні для проведення наукових досліджень на рівні світових досягнень з дотриманням належної академічної доброчесності, застосовувати сучасні інструменти оброблення і аналізу інформації, уміння оформляти та публікувати результати власних наукових досліджень, організовувати самоперевірку відповідності матеріалів дисертаційного дослідження встановленим вимогам.

У результаті вивчення дисципліни мають бути сформовані:

Знання щодо:

- ✓ технологій пошуку різних джерел інформації;
- ✓ проблем і протирічь в галузі тваринництва
- ✓ основних принципів формулювання робочої гіпотези, методики та

методів наукових досліджень, проведення експерименту;

- ✓ обґрунтування результатів власних досліджень та їх висвітлення у науковому середовищі, публікаціях;
- ✓ патентування результатів власних досліджень;
- ✓ вимог оформлення дисертаційної роботи та її захисту.

• **вміння:**

- ➢ працювати з різними джерелами інформації, виявляти раніше не виявлені задачі;
- ➢ абстрактно мислити, бути впевненим у собі;
- ✓ організовувати творчу діяльність та процес проведення наукових досліджень;
- ✓ патентувати способи й моделі, захищати інтелектуальну власність;
- ✓ представляти наукові результати у науковому середовищі, публікаціях, зокрема у збірниках, які входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science;
- ✓ впроваджувати результати власних досліджень у виробництво та освіту.

Сформовані компетентності:

- ✓ здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ✓ здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних наукових джерел. Здатність працювати з різними джерелами інформації, аналізувати та синтезувати її, виявляти раніше не вирішені задачі;
- ✓ здатність організовувати творчу діяльність та процес проведення наукових досліджень;
- ✓ здатність бути критичним та самокритичним, здатність критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми;
- ✓ здатність планувати, реалізувати та коригувати послідовність процесу наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності;
- ✓ здатність працювати в команді та володіти навичками міжособистісної взаємодії;
- ✓ здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї;
- ✓ комплексність у проведенні досліджень в галузі тваринництва;
- ✓ здатність планувати та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження;
- ✓ здатність у публічному представленні та захисті результатів дисертаційного дослідження;
- ✓ здатність до підприємництва та прояву ініціативи щодо впровадження у виробництво науковообґрунтованих результатів дослідження.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Історичні аспекти науки.

Етапи розвитку науки. Сучасний стан аграрної науки України. Національна академія аграрних наук України. Державна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН.

Тема 2. Особливості проведення науково-дослідної роботи. Методи постановки дослідів, підбір тварин.

Особливості, мета та завдання науково-дослідної роботи. Вибір теми та розробка робочої програми. Методи постановки дослідів. Зоотехнічний експеримент. Особливості наукового, науково-господарського дослідів та виробничого експерименту. Методи постановки дослідів у тваринництві. Методи підбору тварин у групи для проведення наукових досліджень.

Тема 3. Проведення науково-господарських дослідів на тваринах різних видів.

Досліди з великою рогатою худобою, кіньми, свинями, вівцями, птицею. Підбір тварин в групи. Оцінка тварин за рядом показників при доборі їх для досліджень. Мінімальна кількість чистопородних тварин і помісних тварин в групах. Методики вивчення запланованих показників.

Тема 4. Статистичне опрацювання результатів наукових досліджень.

Ознаки добору тварин. Середні показники та їх похибка. Фенотипова мінливість та її визначення. Достовірність різниці показників та її значущість. Розподіл ознаки, нормоване відхилення. Селекційний диференціал, ефект селекції. Успадковуваність ознак, кореляційний та дисперсійний аналіз.

Тема 5. Система пошуку та оброблення наукової інформації. Наукова публікація.

Критерії якості та ефективності наукової інформації. Стадії обробки наукової інформації. Періодичні видання. Вимоги фахових видань категорії А і Б. Бази даних Scopus і Web of Science .

Тема 6. Вимоги до написання та публікації наукових праць. Академічна доброчесність.

Вимоги до наукових праць здобувача вищої освіти ступеня доктор філософії. Види наукових праць, в яких можна подати результати власних досліджень та вимоги до них. Цитування джерел літератури у власних наукових працях. Академічна доброчесність.

Тема 7. Патентування.

Об'єкти патентного права. Винаходи та відкриття. Право на відкриття. Оформлення заявки на патент. Права автора відкриття.

Тема 8. Інтелектуальна власність. Авторські і суміжні права.

Поняття і види права інтелектуальної власності. Закон України «Про власність». Різновиди права інтелектуальної власності. Закон України «Про авторське право і суміжні права». Об'єкти авторського права. Об'єкти охорони. Суб'єкти авторських і суміжних прав. Автор та види співавторства.

Тема 9. Вимоги до дисертаційної роботи.

Наказ МОН № 40 від 12.01. 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації». Загальні положення. Структура дисертації, вимоги до структурних елементів. Розділи та підрозділи дисертації та їх зміст. Висновки та їх обґрунтування. Список використаних джерел. Пропозиції виробництву. Додатки та що до них входить.

Тема 10. Захист дисертаційної роботи в разових спеціалізованих вчених радах.

Вимоги до присудження ступеня доктора філософії. Формування разових рад по захисту дисертаційної роботи доктора філософії. Етапи розгляду дисертації перед захистом. Вимоги до офіційних опонентів, голови разової ради та рецензентів. Внесення інформації про утворення разової ради до інформаційної системи, рецензування дисертації, публічний захист дисертації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	усього	л	п	с.р.
Тема 1. Історичні аспекти науки	12	2	2	8
Тема 2. Особливості проведення науково-дослідної роботи. Методи постановки дослідів, підбір тварин	10	2	2	6
Тема 3. Проведення науково-господарських дослідів на тваринах різних видів	12	2	2	8
Тема 4. Статистичне опрацювання результатів наукових досліджень	10	2	2	6
Тема 5. Система пошуку та оброблення наукової інформації. Наукова публікація	14	2	2	10
Тема 6. Вимоги до написання та публікації наукових праць. Академічна доброчесність.	14	2	2	10
Тема 7. Патентування.	14	2	2	10
Тема 8. Інтелектуальна власність. Авторські і суміжні права.	14	2	2	10
Тема 9. Вимоги до дисертаційної роботи	10	2	2	6
Тема 10. Захист дисертаційної роботи в спеціалізованих вчених радах	10	2	2	6
Усього годин по дисципліні	120	20	20	80

5.Теми практичних занять

Назви тем	К-сть годин
Тема 1. Історичні аспекти науки	2
Тема 2. Особливості проведення науково-дослідної роботи. Методи постановки дослідів, підбір тварин	2
Тема 3. Проведення науково-господарських дослідів на тваринах різних видів	2
Тема 4. Статистичне опрацювання результатів наукових досліджень	2
Тема 5. Система пошуку та оброблення наукової інформації. Наукова публікація	2
Тема 6. Вимоги до написання та публікації наукових праць. Академічна доброчесність.	2
Тема 7. Патентування.	2
Тема 8. Інтелектуальна власність. Авторські і суміжні права.	2
Тема 9. Вимоги до дисертаційної роботи	2
Тема 10. Захист дисертаційної роботи в спеціалізованих вчених радах	2
Усього	20

6. Тематика самостійної роботи

Назви тем	К-сть годин
Тема 1. Історичні аспекти науки	8
Тема 2. Особливості проведення науково-дослідної роботи. Методи постановки дослідів, підбір тварин	6
Тема 3. Проведення науково-господарських дослідів на тваринах різних видів	8
Тема 4. Статистичне опрацювання результатів наукових досліджень	6
Тема 5. Система пошуку та оброблення наукової інформації. Наукова публікація	10
Тема 6. Вимоги до написання та публікації наукових праць. Академічна доброчесність.	10
Тема 7. Патентування.	10
Тема 8. Інтелектуальна власність. Авторські і суміжні права.	10
Тема 9. Вимоги до дисертаційної роботи	6
Тема 10. Захист дисертаційної роботи в спеціалізованих вчених радах	6
Усього	80

Аудиторна самостійної роботи здобувачів вищої освіти проводиться під

час проведення практичних занять шляхом надання відповідей на питання вивчених тем, результатів проведення патентного пошуку за темою дисертаційних робіт, визначення актуальності й новизни власних досліджень, написання робочої програми досліджень, написання тез, оформлення заявки на корисну модель чи патент, складання змісту дисертації тощо. Самостійна робота, що виконується за межами аудиторії охоплює підготовку до підсумкового семестрового контролю, атестації здобувачів вищої освіти та інших видів контрольних випробувань, участь у наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах, олімпіадах тощо.

7. Методи навчання

Методи навчання:

- ✓ *Словесні*: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, інструктаж.
- ✓ *Наочні*: ілюстрація, спостереження.
- ✓ *Практичні*: практична робота, виробничо-практичні методи.
- ✓ *За характером логіки пізнання* – аналітичний, індуктивний, метод
- ✓ *За характером та рівнем самостійної розумової діяльності здобувачів* – частково-пошуковий, пояснювально-демонстративний.
- ✓ *За активністю* – диспути, самооцінка знань, використання технічних засобів навчання, використання контролюючих тестів .
- ✓ *Інтерактивні технології навчання* - мультимедійні технології та інші телекомунікації.

8. Форми контролю

Поточний контроль успішності здобувача вищої освіти здійснюється за видами навчальної роботи: *виконання завдань під час практичних занять; оцінювання самостійної роботи; написання есе, реферату, тез, статті.*

Підсумковий контроль за дисципліною – **залік** у другому семестрі.

9. Розподіл балів, які отримують аспіранти з вивчення дисципліни

Вид	Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	∑
Виконання завдань під час практичних занять	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
Самостійна робота	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
Написання есе, реферату, тез, статті	5				5	5	5	5		5	30
Всього	12	7	7	7	12	12	12	12	7	12	100

Поточний контроль успішності здобувача вищої освіти здійснюється за видами навчальної роботи:

✓ виконання завдань під час практичних занять та їх захист

шкала та критерії оцінювання :

5 балів - відмінне виконання з невеликою кількістю неточностей.

4 бали - вище середнього рівня з кількома несуттєвими помилками.

3 бали - в цілому правильна робота з незначною кількістю помилок.

2 бали - непогано, але зі значною кількістю недоліків.

1 бал – завдання практично не виконане

0 балів – завдання не виконане і потребує повторного виконання.

✓ виконання завдань самостійної роботи

шкала та критерії оцінювання самостійної роботи наступні:

3 бали - відмінне виконання з невеликою кількістю неточностей.

2 бали - в цілому правильна робота з незначною кількістю помилок.

1 бал - непогано, але зі значною кількістю недоліків.

0 балів – завдання не виконане і потребує повторного виконання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою **для заліку**
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
63-74	D	
60-62	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Мультимедійне забезпечення, комп'ютери, стенди, методичні рекомендації.

11. Рекомендована література

1. Закон України «Про вищу освіту». (Зі змінами та доповненнями)
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну інформацію»
3. Постанова КМУ Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) від 23 березня 2016 року № 261 (Зі змінами та доповненнями)
4. Постанова КМУ від 12 січня 2022 року № 44 Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Зі змінами та доповненнями)
5. ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення
6. ДСТУ 2394-94. Інформація та документація. Комплектування фонду, бібліографічний опис, аналіз документів. Терміни та визначення.
7. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
8. Іноземцев Г.Б., Козирський В.В. Основи наукових досліджень. К.: Видавничий центр НАУ, 2006. 264 с.
9. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень. К. : Кондор, 2004. 192 с.
10. Цехмістрова Г.С. Методологія наукових досліджень. К.: Видав. дім «Слово», 2008. 280с.
11. Яблонський В., Яблонська О. Наукознавство. Основи наукових досліджень у тваринництві та ветеринарній медицині. Київ, 2007. 332 с.

Допоміжна

1. Бородай І.С. Розвиток зоотехнічної науки в Україні в контексті діяльності професора В.П. Устьянцева // Історія української науки на межі тисячоліть. Київ, 2009. Вип. 41. С. 28-35.
2. Войтенко С.Л., Копилов К.В., Копилова К.В.Генетика: посібник Полтава, 2014. 226 с.
3. Хмельничий Л.М., І.О.Супрун, А.М.Салогуб. Основи генетики тварин з біометрією. Суми: Видавництво: ПП Вінниченко М.Д., ФОП Дьоменко В.В., 2011. 344 с.
4. Медвідь В.Ю., Данько Ю.І., Коблянська І.І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях). Суми: Університетська книга, 2020. 219 с.
5. Пілюшенко В.Л., Шкрабак І.В., Славенко Е. І: Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення. Київ: Лібра, 2004. 344 с.

6. Соловйов С. М. Основи наукових досліджень. К. : Центр учбової літератури, 2007. 176 с.

7. Шейко В.М., Кушнаренко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Київ: Знання-Прес, 2002. 157с.

12. Інформаційні ресурси

1. Веб-сторінка Інституту свинарства і АПВ НААН
2. Веб-сторінка Верховної Ради України (законодавча база) https://www.rada.gov.ua/
3. Міністерство освіти і науки України – https://mon.gov.ua/ua
4. Український інститут науково-технічної експертизи та інформації – http://www.uintei.kiev.ua/
5. База патентів України - https://uapatents.com/
6. Інтелектуальна власність - https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=bb27fb37-4305-4686-9ea0-995d1c10f028&tag=DerzhavnaSluzhbaIntelektualnoiVlasnosti

3.Сайти наукових установ НААН України.